A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2009. október 6.*

A C-438/07. sz. ügyben,

az EK 226. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2007. szeptember 18-án

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: I. Koskinen és L. Parpala, M. Patakia és S. Pardo Quintillán, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

a **Svéd Királyság** (képviseli: A. Falk, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen,

* Az eljárás nyelve: svéd.

támogatja:

a **Finn Köztársaság** (képviselik: J. Heliskoski és A. Guimaraes-Purokoski, meghatalmazotti minőségben)

beavatkozó,

benyújtott keresete tárgyában,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Rosas tanácselnök, A. Ó Caoimh, J. Klučka, U. Lõhmus és A. Arabadjiev (előadó) bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. február 19-i tárgyalásra

a főtanácsnok indítványának a 2009. március 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Keresetével az Európai Közösségek Bizottsága annak megállítását kéri a Bíróságtól, hogy a Svéd Királyság – mivel 1998. december 31-ig nem biztosította, hogy a 10 000 lakosegyenértéknél (LE) nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepeinek közvetlenül az érzékeny területekre vagy azok vízgyűjtő területeire engedett valamennyi kibocsátása megfeleljen az 1998. február 27-i 98/15/EK bizottsági irányelvvel (HL L 267., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 27. o.) módosított, a települési szennyvíz kezeléséről szóló, 1991. május 21-i 91/271/EGK tanácsi irányelv (HL L 135., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 26. o.; a továbbiakban: 91/271 irányelv) I. mellékletében előírt vonatkozó követelményeknek – nem teljesítette a 91/271 irányelv 5. cikkének (2), (3) és (5) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

Jogi háttér

A Balti-tenger térsége tengeri környezetének védelméről szóló egyezmény

2 Egyes tagállamok és az Orosz Föderáció mellett az Európai Közösség is részese a Balti-tenger térsége tengeri környezetének védelméről szóló egyezménynek (az 1992-ben felülvizsgált Helsinki egyezmény) (HL 1994. L 73., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 19. kötet, 273. o.; a továbbiakban: Balti-tengerről szóló egyezmény), amelyet a Balti-tenger térsége tengeri környezetének védelméről szóló egyezménynek (az 1992-ben felülvizsgált Helsinki egyezmény) a Közösség nevében történő megkötéséről szóló, 1994. február 21-i 94/157/EK tanácsi határozattal fogadtak el (HL L 73., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 19. kötet, 291. o.).

A közösségi szabályozás

3 A 91/271 irányelv 1. cikke értelmében, a települési szennyvíz összegyűjtésére, kezelésére és kibocsátására, valamint egyes ipari szektorok szennyvizének kezelésére és kibocsátására vonatkozik, célja pedig a környezet megóvása a fent említett szennyvízkibocsátások káros hatásaitól.

4 Ezen irányelv 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

(1) »települési szennyvíz«: a háztartási szennyvíz vagy a háztartási és ipari szennyvíz illetve csapadékvíz keveréke;

[…]

(4) »agglomeráció«: olyan terület, ahol a népesség illetve a gazdasági tevékenység elegendően koncentrált ahhoz, hogy a települési szennyvizet összegyűjtsék, és egy települési szennyvíztisztító telepre vagy a végső kibocsátási pontra vezessék;

(5) »gyűjtőrendszer«: olyan vezetékrendszer, amely összegyűjti és elvezeti a települési szennyvizet;

(6) »1 LE (lakosegyenérték)«: szerves, biológiailag lebontható terhelés, amelynek ötnapos biokémiai oxigénigénye (BOI 5) 60 g oxigén/nap;

[…]

(8) »másodlagos kezelés«: a települési szennyvíznek általában biológiai tisztítást és utóülepítést magában foglaló vagy más eljárással való tisztítása, amely megfelel az I. melléklet 1. táblázatában megállapított követelményeknek;

(9) »megfelelő kezelés«: a települési szennyvíz kezelése bármely olyan eljárással illetve ártalmatlanító rendszerrel, amely biztosítja, hogy a kibocsátott vizet befogadó víz megfeleljen a vonatkozó minőségi követelményeknek és ezen, valamint más vonatkozó közösségi irányelvek követelményeinek;

[…]

(11) »eutrofizáció«: tápanyagoknak, különösen nitrogén-, illetve foszforvegyületeknek a vízben való feldúsulása, ami algák és magasabb rendű növények növekedésének felgyorsulását okozza, és ezzel a biológiai egyensúly megbomlásához, és a szóban forgó víz minőségének romlásához vezet;

[…]

(13) »tengerparti vizek«: a sekély víz vonalán vagy a torkolat külső határán kívüli vizek.”

5 A fenti irányelv által említett szennyvízre alkalmazandó általános szabályok az irányelv 4. cikkében találhatóak, amely (1) bekezdésében az alábbiak szerint rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják, hogy a gyűjtőrendszerekbe vezetett szennyvizet vízbe történő kibocsátás előtt másodlagos kezelésnek vagy egy ezzel egyenértékű kezelésnek vessék alá […]”

6 A 91/271 irányelv 5. cikke a következőképpen szól:

„(1) A (2) bekezdés érdekében a tagállamok 1993. december 31-ig kijelölik az érzékeny területeket, a II. mellékletben megállapított kritériumoknak megfelelően.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a gyűjtőrendszerekbe vezetett települési szennyvizet érzékeny területekre való kibocsátásuk előtt a 4. cikkben leírtnál szigorúbb követelményeket kielégítő tisztításnak vessék alá, legkésőbb 1998. december 31-ig, a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk minden kibocsátott vize esetében.

(3) A (2) bekezdésben leírt települési szennyvíztisztító telepek kibocsátásának meg kell felelnie az I. melléklet B. szakaszának megfelelő követelményeinek. […]

[…]

(5) Az érzékeny területek vízgyűjtő területein elhelyezkedő és azok szennyezéséhez hozzájáruló települési szennyvíztisztító telepek kibocsátásaira a (2), (3) és (4) bekezdés vonatkozik.

[…]”

7 Az irányelv I. melléklete B. szakasza 2. és 3. pontjának a szövege a következő:

„2. A települési szennyvíztisztító telepekről kibocsátott, a 4. és 5. cikknek megfelelően kezelt szennyvizeknek ki kell elégíteniük az 1. táblázat követelményeit.

3. A települési szennyvíztisztító telepek a II. melléklet A. szakaszának a) pontjában megjelölt, eutrofizációnak kitett érzékeny területekre történő kibocsátásainak ezenfelül ki kell elégíteniük a 2. táblázat követelményeit is.”

8 Az említett I. melléklet 2. táblázatának szövege a következő:

„2. táblázat: A települési szennyvíztisztító telepeknek a II. melléklet A. szakaszának a) pontjában megjelölt eutrofizációra hajlamos érzékeny területre történő kibocsátá-

saira vonatkozó követelmények. A helyi sajátosságoktól függően egyik vagy mindkét paraméter alkalmazható. Vagy a koncentrációra, vagy a százalékos csökkenésre vonatkozó értékeket kell alkalmazni."

9 E táblázat 2. sora szerint a teljes nitrogénnak vagy 15 mg/l maximális koncentrációt kell mutatnia a 10 000 és 100 000 LE közötti agglomerációk esetében, és 10 mg/l koncentrációt a nagyobb agglomerációk esetében, vagy 70-80%-os minimális csökkentési százaléknak kell rá vonatkoznia.

10 A 91/271 irányelv II. melléklete A. szakasza a) pontjának második bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„Az alábbi elemeket kell figyelembe venni annak megfontolásakor, hogy milyen tápanyagot kell csökkenteni további kezelés során:

i. tavak, valamint folyók, amelyek olyan tavakba/tározókba/zárt öblökbe ömlenek, amelyekben kicsi a vízcsere, és ezáltal bekövetkezhet a tápanyagok feldúsulása. Ezeken a területeken gondoskodni kell a foszfor eltávolításáról, kivéve ha bizonyítható, hogy ennek nincs hatása az eutrofizáció mértékére. Nagy agglomerációkból származó vízkibocsátás esetén a nitrogén eltávolítását is meg kell fontolni;

ii. gyenge vízcseréjű torkolatok, öblök és más parti vizek, vagy amelyekbe nagy mennyiségű tápanyag kerül. Ezeken a területeken a kisebb agglomerációk kibocsátásainak általában nincs nagy jelentősége, de nagy agglomerációk esetében gondoskodni kell a foszfor és/vagy a nitrogén eltávolításáról is, hacsak nem bizonyítható, hogy ennek nincs hatása az eutrofizáció mértékére."

A nemzeti szabályozás

11 A nemzeti szabályozásnak a Svéd Királyság beadványaiban történt ismertetéséből kitűnik, hogy minden olyan tevékenység és intézkedés, amely a környezet szempontjából nagy jelentőséggel bír, a svéd környezetvédelmi törvénykönyv (miljöbalken) hatálya alá tartozik. Továbbá a 2000 LE-nél nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepeinek engedélyezése eseti elbíráláson alapul. Az engedély iránti kérelem vizsgálatakor a befogadó terület állapotának teljes értékelését kell elvégezni, amely az összes forrásból származó összegyűjtött kibocsátásokon alapszik, valamint értékelni kell a kibocsátások feltételezett hatását is.

A pert megelőző eljárás

12 A Svéd Királyság 1994-ben valamennyi vizét érzékeny területté nyilvánította. Ezt a besorolást 1998-ban és 2000-ben megerősítette a Bizottságnál. Továbbá jelezte, hogy az eutrofizációt alkalmazta kritériumként, és az érintett víztestek határozták meg a szükséges kezelés típusát. A Svéd Királyság szerint a 91/271 irányelv II. melléklete A. szakasza a) pontjának i. és ii. alpontjában említett szempontok alapján a svéd terület egésze érzékeny az eutrofizációra, illetve az eutrofizáció veszélyére a foszforkibocsátás miatt.

13 2002. október 23-án a Bizottság felszólító levelet küldött a Svéd Királyságnak azzal az indokkal, hogy e tagállam nem tett eleget a 91/271 irányelv 5. cikkéből eredő kötelezettségeinek. A kötelezettségszegés abból fakadt, hogy a települési szennyvíztisztító telepei által az érzékeny területekre kibocsátott összes víz nem felelt meg az említett irányelv I. mellékletének B. szakaszában előírt követelményeknek. A Svéd Királyság köteles volt legkésőbb 1998. december 31-ig eleget tenni az említett követelményeknek, amelyek a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepeinek, valamint az érzékeny területek vízgyűjtő területein elhelyezkedő ilyen szennyvíztisztító telepek összes kibocsátására alkalmazandók.

14 2003. február 5-i válaszában a Svéd Királyság elutasította a Bizottság állításait, és fenntartotta, hogy eleget tett a 91/271 irányelvnek. A svéd hatóságok nem tartották szükségesnek a 10 000 LE-nél nagyobb és Norrtälje településtől északra található agglomerációk települési szennyvíztisztító telepei által a Balti-tengerbe engedett vizekben található nitrogén eltávolítását. Úgy vélték továbbá, hogy a Svédország középső és déli részén található, 10 000 LE-nél nagyobb egyéb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepek nitrogénkibocsátásai nem járulnak hozzá a parti vizek eutrofizációjához, mivel egy megfelelő mértékű természetes nitrogén-visszatartás érvényesül a vizeknek a vízgyűjtő területen történő átfolyása során, a szennyezés forrásától a tengerig.

15 2004. április 1-jén a Bizottság indokolással ellátott véleményt küldött a Svéd Királyságnak, amelyben bemutatta az azt alátámasztó tudományos tanulmányokat, hogy a Botteni-öböl északi részébe és a Botteni-öböl déli részébe engedett vizekben található nitrogén eltávolítása maga a Balti-tenger eutrofizációjának mértékére volt hatással. Utalt arra, hogy a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepei által a Balti-tengerbe- a Botteni-öböl északi részét és a Botteni-öböl déli részét is beleértve – engedett valamennyi vizet a foszfor és a nitrogén eltávolítására irányuló kezelésnek kell alávetni.

16 A Bizottság továbbá úgy vélte, hogy a Svédország középső és déli régióiban található, 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepeinek nitrogénkibocsátásai hozzájárulnak az érzékeny területnek minősülő Balti-tenger szennyezéséhez. E tekintetben megjegyezte, hogy a természetes visszatartás a vízgyűjtő területen nem elfogadható módszer a nitrogénterhelés csökkentésére a parti vizek esetében.

17 A Svéd Királyság a Bizottság indokolással ellátott véleményére a 2004. június 14-i és 22-i levelével válaszolt, amelyekben utalt arra, hogy amikor valamely tagállamnak a 91/271 irányelv értelmében az eutrofizációra érzékeny területekről kell állást foglalnia, azt is értékelnie kell, hogy mely tápanyagok járulnak hozzá az eutrofizációhoz. Mihelyt e tagállam állást foglalt ebben a kérdésben, gondoskodnia kell arról, hogy a nitrogén és/vagy foszfor szigorúbb kezelésére kerüljön sor a helyi sajátosságoktól függően. A Svéd Királyság továbbá hangsúlyozta, hogy a tagállamok szabadon megválaszthatják azon módszert, amelyet használni kívánnak a nitrogénnek a települési szennyvízből való

eltávolítására. A 91/271 irányelvet tehát úgy kell értelmezni, hogy a természetes visszatartást figyelembe lehet venni a nitrogénnek a területek belsejéből érkező azon települési szennyvízből való eltávolítására szolgáló módszerként, amely folyókba, illetve az érzékeny parti területek felé tartó folyókba ömlik.

18 A Bizottság, mivel a Svéd Királyság válaszát nem találta kielégítőnek, benyújtotta a jelen keresetet.

19 A Bíróság elnöke 2008. augusztus 7-i végzésében megengedte a Finn Köztársaság beavatkozását a Svéd Királyság kérelmeinek támogatása végett.

A keresetről

A felek érvei

20 A Svéd Királyság az ellenkérelme első öt mellékletében említett öt csoportra osztotta a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk 141 települési szennyvíztisztító telepét, amelyeknek a kibocsátása közvetlenül az érzékeny területekre vagy azok vízgyűjtő területeire érkezik.

21 E tagállam a viszonválaszában pontosította, hogy helyesbíteni kell a szóban forgó 141 szennyvíztisztító telep közül ötnek a helyzetét. Így egyrészt a kristianstadi agglomeráció, másrészt pedig az ezentúl egy agglomerációnak minősülő jönköpingi és huskvarnai agglomerációk szennyvíztisztító telepét törölni kell e tagállam ellenkérelmének 1. mellékletéből, és az ellenkérelem 3. mellékletébe kell illeszteni.

A lysekili szennyvíztisztító telepet törölni kell az említett 1. mellékletből, és az ellenkérelem 2. mellékletébe kell illeszteni. Végül a hammarői szennyvíztisztító telepet törölni kell a Svéd Királyság ellenkérelmének 2. mellékletéből, és ezen ellenkérelem 1. mellékletébe kell beilleszteni.

22 Először is a Svéd Királyság viszonválaszával módosított ellenkérelmének 1. melléklete (a továbbiakban: módosított 1. melléklet) jegyzékbe veszi azon tisztítótelepeket, amelyek e tagállam szerint megfelelnek a 91/271 irányelv követelményeinek. Az említett telepek tekintetében nem megalapozott a kötelezettségszegés, hiszen mindegyik rendelkezik a nitrogén eltávolítására szolgáló olyan külön berendezéssel, amely megfelel a fenti irányelv követelményeinek. A Bizottság annak megállapítására szorítkozik, hogy az eslövi, kristianstadi és jönköpingi szennyvíztisztító telepek nem távolítják el a nitrogént az általuk kezelt szennyvízből, ami sérti az említett irányelvet.

23 Másodszor egyrészt azon szennyvíztisztító telepeket illetően, amelyeket a Svéd Királyság ellenkérelmének a viszonválaszával módosított 2. melléklete (a továbbiakban: módosított 2. melléklet) felsorol, másrészt pedig azon szennyvíztisztító telepeket illetően, amelyeket az említett ellenkérelemnek a hivatkozott viszonválasszal módosított 3. melléklete (a továbbiakban: 3. melléklet) felsorol, a Bizottság kijelenti, hogy elfogadja a Svéd Királyság álláspontját, amely szerint az említett telepek nem tesznek eleget a 91/271 irányelv előírásainak, mert az előbbiek nincsenek felszerelve a nitrogén eltávolítására, az utóbbiak pedig nem távolítják el megfelelően a nitrogént az általuk kezelt települési szennvízből.

24 Harmadszor, ami a Svéd Királyság ellenkérelmének 5. mellékletében felsorolt telepeket illeti, a Bizottság azokat aszerint különbözteti meg, hogy a kibocsátásuk közvetlenül vagy közvetve a Botteni-öböl északi részébe, illetve közvetlenül vagy közvetve a Botteni-öböl déli részébe ömlik. A Bizottság úgy véli, hogy mivel a svéd belvizek többsége magába a Balti-tengerbe ömlik, amelynek az eutrofizációját elsősorban a foszfor és a nitrogén okozza, e víztesteket e két tápanyaggal szemben érzékenynek kell tekinteni. Mindezeknek a telepeknek tehát a foszforon kívül a 91/271 irányelv 5. cikkének (2), (3) és (5) bekezdése értelmében a nitrogén szigorúbb követelményeket kielégítő kezelését (a továbbiakban: harmadlagos kezelés) kell elvégezniük.

25 A Bizottság elismeri, hogy a Botteni-öböl északi részének vizei kizárólag a foszforra érzékenyek, de úgy véli, hogy ezen rész nem tekinthető külön, mivel a tápanyagok – a nitrogént is beleértve - a tengeri medencéjéből a Balti-tenger más részeibe kerülnek. A Bizottság különösen a kérésére 2003-ban a Water Research Center által a 91/271 irányelv Svédországban történő átültetéséről készített jelentésre (a továbbiakban: 2003. évi jelentés) hivatkozik, és véleménye szerint a Botteni-öböl déli része legalább részben érzékeny a nitrogénre. Így a Botteni-öböl északi részéből és a Botteni-öböl déli részéből a tulajdonképpeni Balti-tenger felé áramló vizek jelentős mennyiségű nitrogént szállítanak.

26 Végül, ami a Svéd Királyság ellenkérelmének 4. mellékletében felsorolt telepeket illeti, amelyek e tagállam szerint megfelelnek a 91/271 irányelv követelményeinek, szintén nem szükséges elvégezni a nitrogén eltávolítását, mert a természetes visszatartás olyan nagymértékű, hogy a kibocsátásaik nem járulnak hozzá a parti vizek eutrofizációjához. A Finn Köztársaság a beavatkozási beadványában ezzel kapcsolatban hozzáfűzte, hogy egy ilyen természetes tisztulási folyamatot figyelembe lehet venni az irányelvnek megfelelően annak értékelésekor, hogy szükséges-e a nitrogén eltávolítása. A Bizottság úgy érvel, hogy a Svéd Királyság által hivatkozott visszatartási mértékek nem teszik lehetővé a nitrogén kellő eltávolítását, és hogy ezek a számítások a nitrogén átlagos csökkentésén alapulnak, amit a 91/271 irányelv nem tenne lehetővé. A visszatartás tehát nem tekinthető úgy, mint ami megfelel az említett irányelv I. mellékletének 2. táblázatában egy megfelelő és állandó kezelési szintre vonatkozóan meghatározott követelményeknek.

27 Válaszában a Bizottság úgy érvel, hogy az EK 174. cikk (2) bekezdésében a Közösség környezetpolitikájának céljaként meghatározott és az állandó ítélkezési gyakorlat által megerősített, az elővigyázatosság és a megelőzés elvén alapuló magas szintű védelem biztosítására vonatkozó követelményből ered, hogy a szennyezést a forrásánál kívánatos kiküszöbölni. E tekintetben a Bizottság azon a véleményen van, hogy a Svéd Királyság nem bizonyította, hogy a nitrogénnek a belvizekből és a parti vizekből való eltávolítása nem eredményezné a Balti-tenger eutrofizációja mértékének javulását.

28 A Svéd Királyság ezzel kapcsolatban úgy reagál, hogy a nitrogén eltávolítása azokban az esetekben, ahol a helyi sajátosságok azt nem követelik meg, elősegítheti a cianobaktériumok elszaporodását. Ilyen körülmények között, mivel a Bizottság

nem bizonyította, hogy a helyi sajátosságok megkövetelik a nitrogén eltávolítását, az elővigyázatosság elve inkább az ilyen eltávolítás elvégzésének mellőzéséhez vezet.

A Bíróság álláspontja

29 A 91/271 irányelv 5. cikkének (2) bekezdéséből kitűnik, hogy a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk települési szennyvizei összességét, amelyek érzékeny területre ömlenek, az említett irányelv 4. cikkében leírtnál szigorúbb követelményeket kielégítő kezelésnek kellett alávetni legkésőbb 1998. december 31-ig.

30 E tekintetben a Bíróság már megállapította, hogy a 91/271 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése értelmében vett kibocsátás fennállása szempontjából közömbös, hogy a használt vizek közvetlenül vagy közvetve ömlenek érzékeny területre (lásd ebben az értelemben a C-396/00. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2002. április 25-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-3949. o.] 29-32. pontját). Amint azt a főtanácsnok már megállapította az indítványa 72. pontjában, ez megfelel az EK 174. cikk (2) bekezdése értelmében a Közösség környezetpolitikája által célul tűzött magas szintű védelemnek.

31 Az érzékeny területek kijelölése - a 91/271 irányelv II. mellékletének A. szakasza értelmében - eutrofizáción, ivóvíz kivételén vagy más irányelvek követelményein alapulhat.

32 A jelen esetben nem vitatott, hogy 1994-ben a Svéd Királyság a vizei összességét eutrofizációra érzékeny területként azonosította, és hogy e tagállam összes szennyvíztisztító telepe közvetlenül vagy közvetve ezeken a területeken bocsát ki.

33 A felek által előterjesztett észrevételekből kitűnik, hogy általában véve valamely tápanyag – legyen szó akár a foszforról, akár a nitrogénnől - a másikhoz képest kisebb mennyiségben van jelen, és hogy ez a hiány korlátozza az algatermelődést. Ezt az anyagot ezért „korlátozó tényezőnek” nevezik. Valamely terület vizei érzékenyek lehetnek az egyik vagy a másik anyagra, vagy akár mindkettőre. Az említett vizek érzékenysége szerint a foszfor és/vagy a nitrogén csökkentése tehát korlátozhatja az algatermelődést.

34 A svéd vizek összességét az eutrofizációra vagy az eutrofizáció veszélyére érzékenynek ítélték a foszforkibocsátás miatt. Egyedül a norvég határ és Norrtälje település között elhelyezkedő parti vizeket tekintették az eutrofizációra vagy az eutrofizáció veszélyére a nitrogénkibocsátás miatt érzékenynek.

35 Ezért - a Bizottság érvelésével ellentétben - meg kell állapítani, hogy Svéd Királyság az érzékeny területek kijelölése során meghatározta, hogy a 91/271 irányelv I. mellékletének 2. táblázata értelmében mely tápanyagokat kell eltávolítani a svéd belvizekbe történő települési szennyvízkibocsátás során. Amint ugyanis a Svéd Királyság megállapítja, e tekintetben semmilyen különbségtétel nem bizonyítható a parti vizek és a belvizek között.

36 Továbbá a 91/271 irányelv 5. cikkének (3) bekezdése meghatározza, a kibocsátások harmadlagos kezelése mely szabályoktól függ az ilyen érzékeny területeken. E rendelkezés azon rendelkezésekkel történő együttes olvasatából, amelyekre utal, az következik, hogy a települési szennyvíztisztító telepeknek az eutrofizációnak kitett érzékeny területekre történő kibocsátásai megfelelnek az ezen irányelv I. mellékletének 2. táblázatában szereplő előírásoknak.

37 A Bíróság már megállapította, hogy ezen előírások a 91/271 irányelv II. melléklete A. szakasza a) pontja második bekezdésének figyelembevételével alkalmazandók (a C–280/02. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2004. szeptember 23-án hozott ítélet [EBHT 2004., I-8573. o.] 104. és 105. pontja). Ennélfogva e rendelkezés ii. pontja úgy rendelkezik, hogy a gyenge vízcseréjű parti vizeket illetően, vagy amelyekbe nagy

mennyiségű tápanyag kerül, a nagy agglomerációk esetében gondoskodni kell a foszfor és/vagy a nitrogén eltávolításáról is, hacsak nem bizonyítható, hogy ennek nincs hatása az eutrofizáció mértékére.

38 Az irányelv I. mellékletének 2. táblázata a települési szennyvízben lévő foszfor és nitrogén csökkentésére vonatkozik. E táblázat címe szerint előreláthatóan a helyi sajátosságoktól függően egyik vagy mindkét paraméter alkalmazható. A helyi sajátosságoktól függ ugyanis, hogy a nitrogént vagy a foszfort, vagy mindkét tápanyagot csökkenteni kell. A tagállam tehát választhat, hogy a koncentrációra vagy a százalékos csökkenésre vonatkozó értékeket alkalmazza.

39 Ki kell emelni, hogy a Bizottság és a Svéd Királyság egyetértenek abban, hogy a Balti-tenger eutrofizációja jelentős környezetvédelmi problémát jelent, és hogy ezen jelenséget a megnövekedett nitrogén- és foszforkoncentráció váltja ki, amely két alapanyag azonban elengedhetetlen a tengeri élet szempontjából.

40 Amint arra a Svéd Királyság hivatkozik, nincs egységes megoldás az eutrofizáció problémájára a Balti-tenger egészét tekintve.

41 Ilyen körülmények között az ügy irataiból kitűnik, hogy nem ugyanazokat az intézkedéseket kell meghozni az eutrofizáció csökkentése érdekében a Balti-tenger egyik vagy másik részén. A 91/271 irányelv e tekintetben előírja, hogy a tagállamoknak a helyi sajátosságok alapján kell értékelniük az eutrofizációhoz hozzájáruló tápanyagokat (a foszfort és/vagy a nitrogént), és ezen értékelésnek megfelelően meghozni a szükséges kezelési intézkedéseket.

42 A 91/271 irányelv nem követeli meg tehát automatikusan a nitrogénterhelés csökkentését, bár a települési szennyvíztisztító telepek az érzékeny területen található

befogadó vizekbe bocsátják ki a szennyvizet. Az e befogadó vizek érzékeny jellegéből fakadó indok a helyi sajátosságok vizsgálatával együtt határozza meg, hogy kell-e csökkenteni a nitrogént és/vagy a foszfort.

43 Ennélfogva nem fogadható el a Bizottság által alátámasztott azon értelmezés, amely szerint önmagában azon körülmény, hogy a települési szennyvíztisztító telepek kibocsátásai végül érzékeny területre ömlenek, megengedi azon vélekedést, hogy a 91/271 irányelv megköveteli a nitrogén harmadlagos kezelését. Az említett irányelv 5. cikke (5) bekezdésének megfelelően a nitrogénterhelés csökkentésére vonatkozó kötelezettség attól függ, hogy az érzékeny tengeri területek vízgyűjtő területein elhelyezkedő települési szennyvíztisztító telepek kibocsátásai milyen mértékben járulnak hozzá ezen területek szennyezéséhez.

44 Mivel a korlátozó tényező meghatározása nem kizárólag a befogadó vizek érzékenységével, hanem a kibocsátások utóbbiakra gyakorolt szennyező hatásának létezésével is összefügg, nem állítható – amint azt lényegében a Bizottság teszi – hogy tekintettel arra, hogy a Balti-tengeren tulajdonképpen mind a nitrogén, mind a foszfor miatt erős az eutrofizáció, mivel a svéd belvizek nagy többsége ebbe a tengerbe ömlik, a svéd tavakat csakúgy mint a folyókat és a parti vizeket e két tápanyagra érzékenynek kell tekinteni.

45 E megfontolásokból következik, hogy a Bizottság érvelésével ellentétben a 91/271 irányelv nem ír elő általános kötelezettséget a nitrogén harmadlagos kezelésére a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk minden egyes települési szennyvíztisztító telepére vonatkozóan.

46 Mivel a 91/271 irányelv a foszfor és/vagy a nitrogén csökkentését a helyi sajátosságoktól, vagyis a befogadó vizek ezen egyik és/vagy másik tápanyagra való érzékenységétől és a kibocsátások utóbbikra gyakorolt szennyező hatásának létezésétől függően írja elő, együtt vizsgálhatók azon érintett szennyvíztisztító telepek, amelyeknek a kibocsátásai ugyanarra a vízgyűjtő területre érkeznek.

47 Továbbá a valamely érzékeny terület ugyanazon vízgyűjtő területén elhelyezkedő települési szennyvíztisztító telepek közvetlen vagy közvetett kibocsátásai a 91/271 irányelv 5. cikkének (5) bekezdése alapján kizárólag annyiban függnek az érzékeny területekre alkalmazandó követelményektől, amennyiben e kibocsátások hozzájárulnak e terület szennyezéséhez. Így okozati összefüggésnek kell fennállnia az említett kibocsátások és az érzékeny területek szennyezése között.

48 E megfontolások fényében kell megvizsgálni, hogy a Bizottság bizonyította-e ilyen összefüggés fennállását.

49 Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 226. cikk alapján indított kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásban a Bizottság feladata a nevezett kötelezettségszegés meglétének bizonyítása. A Bíróság előtt tehát a Bizottságnak kell – bármilyen vélelemre való hivatkozás nélkül – a kötelezettségszegés létének vizsgálatához szükséges tényeket előadnia (lásd különösen a 96/81. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 1982. május 25-én hozott ítélet [EBHT 1982., 1791. o.] 6. pontját és a C-135/05. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2007. április 26-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-3475. o.] 26. pontját).

50 Továbbá, mivel a Bizottság az alperes tagállam területén megvalósult tényállás megállapítását lehetővé tévő kellő mennyiségű tényre hivatkozott, ezt követően már a tagállam feladata, hogy az előterjesztett adatokat lényegében és részletesen, valamint az abból eredő következtetéseket vitassa (lásd ebben az értelemben a 272/86. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 1988. szeptember 22-én hozott ítélet [EBHT 1988., 4875. o.] 21. pontját, valamint a C-365/97. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1999. november 9-én hozott ítélet [EBHT 1999., I-7773. o.] 84. és 86. pontját).

51 Először is a módosított 1. mellékletben felsorolt szennyvíztisztító telepeket illetően a Bizottság azt állítja – anélkül, hogy bizonyítaná -, hogy egyrészt az eslövi, kristianstadi és jönköpingi szennyvíztisztító telepek nincsenek felszerelve a nitrogénnek az általuk kezelt települési szennyvízből történő eltávolítására. Másrészt a Bizottság annak kijelentésére szorítkozik, hogy a nitrogént nem távolították el Hönö, Strömstad, Lidköping, Sävsjö, Borgholm, Bjuv, Svedala, Klippan, Torekov és Åmål agglomerációk szennyvizéből.

52 E feltételek mellett nem áll elegendő adat a Bíróság rendelkezésére ahhoz, hogy pontosan meg tudja állapítani a Svéd Királyságnak felrótt közösségi jogsértés mértékét, és meg tudja vizsgálni a Bizottság által felhozott kötelezettségszegés fennállását (lásd a C-195/04. sz., Bizottság kontra Finnország ügyben 2007. április 26-án hozott ítélet [EBHT 2007., I-3351. o.] 32. pontját).

53 Másodszor a módosított 2. és 3. mellékletben felsorolt szennyvíztisztító telepeket illetően emlékeztetni kell arra, hogy a kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset keretében a Bíróság feladata annak megállapítása, hogy a felrótt kötelezettségszegés fenáll-e, vagy sem, még akkor is, ha az érintett állam nem vitatja a kötelezettségszegést (lásd ebben az értelemben a C-439/99. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2002. január 15-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-305. o.] 20. pontját és a C-43/05. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2006. február 23-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-33. o.] 11. pontját).

54 Meg kell állapítani, hogy a Svéd Királyság maga is elismeri, hogy e tekintetben nem teljesítette a 91/271 irányelvből eredő kötelezettségeit. E tagállam azt állítja, hogy az indokolással ellátott véleményben előírt határidő lejártakor a módosított 2. és 3. mellékletben felsorolt szennyvíztisztító telepek nem tettek eleget az említett irányelv I. melléklete alapján alkalmazandó követelményeknek. Különösen a Svéd Királyság írásbeli kérdésekre adott válaszaiból kitűnik egyrészt, hogy a módosított 2. mellékletben felsorolt szennyvíztisztító telepek nem rendelkeztek külön technológiával a nitrogén eltávolítására. Másrészt a Svéd Királyság elismerte, hogy a módosított 3. mellékletben felsorolt szennyvíztisztító telepek rendelkeztek külön technológiával a nitrogén eltávolítására, de e telepek nitrogénkibocsátásai annyira jelentősek, hogy még magas visszatartási szint esetén is hozzájárulnak az eutrofizációhoz.

55 Feltételezve akár, hogy a Bizottság keresetlevelében átfogó megközelítést fogad el valamennyi, 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációt kiszolgáló szennyvíztisztító telep tekintetében, amelyeknek a kibocsátása közvetlenül az érzékeny területekre vagy azok vízgyűjtő területeire érkezik, e körülmény nem képezi akadályát annak, hogy a kötelezettségszegést e telepek közül néhány vonatkozásában elismerjék. E következtetést támasztja alá ugyanis azon körülmény, hogy a Svéd Királyság miközben elismeri, hogy a módosított ellenkérelem 2. és 3. mellékletében felsorolt tisztítótelepek nem tesznek eleget a 91/271 irányelv 1. melléklete alapján alkalmazandó követelményeknek, kifejezetten kijelentette, hogy nem vitatja a Bizottság keresetének ezen részét.

56 Az előzőekből következik, hogy a Svéd Királyság nem teljesítette a 91/271 irányelvből eredő kötelzettségeit a módosított 2. és 3. mellékletben felsorolt szennyvíztisztító telepek nitrogénkibocsátása vonatkozásában.

57 Harmadszor egyrészt a Svéd Királyság ellenkérelme 4. mellékletében felsorolt szennyvíztisztító telepek, másrészt ezen beadvány 5. mellékletében felsorolt szennyvíztisztító telepek tekintetében, amelyek esetében semmilyen külön nitrogéneltávolító berendezés nem szükséges, mert a kibocsátásaik nem járulnak hozzá az érzékeny területek eutrofizációjához, meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság bizonyította-e, hogy az említett telepek kibocsátásai hozzájárulnak e területek eutrofizációjához.

58 E tekintetben meg kell állapítani, amint az kitűnik az ügy irataiból, hogy az említett telepek vízgyűjtő területekre oszlanak, amelyeknek a befogadó vizei egyrészt a Botteni-öböl, amely a Balti-tenger egyik nyúlványa, másrészt maga a Balti-tenger.

Azon szennyvíztisztító telepekről, amelyek kibocsátásai a Botteni-öbölbe ömlenek

59 A Svéd Királyság ellenkérelmének 5. mellékletében szereplő szennyvíztisztító telepek közül néhány közvetlenül vagy közvetve a Botteni-öböl északi részébe vezeti kibocsátásait, mások a közvetlenül vagy közvetve a Botteni-öböl déli részébe. Együtt lehet tehát vizsgálni azon érintett szennyvíztisztító telepek összességét, amelyeknek a kibocsátásai ugyanarra a vízgyűjtő területre ömlenek.

60 Először is a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepei, amelyek a kibocsátásaikat vagy közvetlenül a Botteni-öbölbe vagy annak vízgyűjtő

területére vezetik a haparandai, luleåi, piteåi, skellefteåi, valamint umeåi tisztítótelepek, illetve a kirunai, gällivarei, valamint a bodeni tisztítótelep.

61 A felek egyetértenek azon vélekedésben, hogy a Botteni-öböl északi része az egyetlen jelentős területe a Balti-tengernek, amelyet általában véve nem érint az eutrofizáció. A Bizottság továbbá elismeri, hogy a foszfor a korlátozó tényező a Botteni-öböl északi részében.

62 Ilyen körülmények között a Bizottság nem bizonyította, hogy a Svéd Királyságnak a Botteni-öböl északi részében lévő körülmények miatt elő kellett volna írnia a nitrogén harmadlagos kezelését minden olyan, a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepén, amelynek a kibocsátásai a Botteni-öböl északi részébe ömlenek.

63 Másodszor a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepei, amelyeknek a kibocsátásai vagy közvetlenül a Botteni-öböl déli részébe, vagy annak vízgyűjtő területére ömlenek, az örnsköldsviki, härnösandi, timråi, sundsvalli, hudiksvalli, söderhamni, valamint gävlei szennyvíztisztító telep, illetve a sollefteåi, östersundi, årei, ljusdali, bollnäsi, morai, faluni, borlängei, avestai, valamint sandvikeni szennyvíztisztító telep.

64 A felek között nincs egyetértés egyrészt a Botteni-öböl déli részén az eutrofizáció jelenlétére, valamint a korlátozó tényező meghatározására vonatkozóan, másrészt pedig a Botteni-öbölből érkező és egészen magáig a Balti-tengerig tartó nitrogén-szállítás fennállására és esetleges hatásaira vonatkozóan.

– Az eutrofizáció jelenlétéről és a korlátozó tényező meghatározásáról a Botteni-öböl déli részén

65 A Svéd Királyság által az ügy irataihoz csatolt tanulmányok eredményei szerint a Botteni-öböl – beleértve a Botteni-öböl déli részét is – a Balti-tenger egyetlen olyan alrégiója, amely nem mutatja egyértelmű jelét az eutrofizációnak.

66 A Bizottság azon kijelentését, amely szerint a nitrogén a Botteni-öböl déli része eutrofizációjának jelentős korlátozó tényezője, a 2003. évi jelentésre alapozza.

67 E jelentés azonban kiemeli, általánosan elfogadott, hogy nem létezik az eutrofizáció problémája a Botteni-öböl nyílt vizein.

68 Az előzőből következik, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a nitrogén az eutrofizáció jelentős korlátozó tényezője a Botteni-öböl déli része nyílt vizein.

69 A 2003. évi jelentés következtetései szerint az eutrofizáció probléma magán a Balti-tengeren, a Kattegaton, a Sundon, valamint a Botteni-öböl déli részének parti területein, ahol gyenge a vízcsere és magas a tápanyagtartalom.

70 A parti vizeket illetően a 2003. évi jelentés megállapítja, hogy azok a gyenge vízcsere és az e vizek magas tápanyagterhelése miatt szenvednek eutrofizációtól. E jelentés tovább azt állítja, hogy a foszfor az elsődleges korlátozó tényező a svéd parti vizekben.

71 E tekintetben figyelembe kell venni a 91/271 irányelv II. melléklete A. szakasza a) pontja második bekezdésének ii. pontját, amely alapján a gyenge vízcseréjű parti vizeket illetően, vagy amelyekbe nagy mennyiségű tápanyag kerül, ezeken a területeken a kisebb agglomerációk kibocsátásainak általában nincs nagy jelentősége, de nagy agglomerációk esetében gondoskodni kell a foszfor és/vagy a nitrogén eltávolításáról is, hacsak nem bizonyítható, hogy ennek nincs hatása az eutrofizáció mértékére.

72 E tekintetben a 2003. évi jelentés megállapítja, hogy kételyek maradnak fenn a nitrogén eltávolításának hatékonyságát illetően, és kijelenti, hogy a nitrogénterhelés csökkentése a Balti-tenger azon részein, ahol a foszfor a korlátozó tényező, csak korlátozott hatással járna az eutrofizációra.

73 A Svéd Királyság továbbá azt állítja – és a Bizottság nem hoz fel bizonyítékokat az ellenkezőjére – hogy a nitrogéneltávolítás azon következménnyel járna, hogy a Botteni-öböl északi részéből a Botteni-öböl déli része felé történő nitrogénszállítás 19 tonnával csökkenne, ami az e két tengeri terület közötti teljes nitrogénszállítás kevesebb mint 0,1%-át jelenti. A Botteni-öbölbeli nitrogéneltávolítás hatása magának a Balti-tengernek az eutrofizációs mértékére tehát jelentéktelen.

74 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a Botteni-öböl északi részében lévő körülmények miatt a Svéd Királyságnak elő kellett volna írnia valamennyi, 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációt kiszolgáló szennyvíztisztító telepnek a Botteni-öböl déli részébe ömlő kibocsátásaiban tartalmazott nitrogén harmadlagos kezelését.

– A Botteni-öbölből érkező és magáig a Balti-tengerig történő nitrogénvándorlás fennállásáról és esetleges hatásairól

75 A Bizottság előadja, hogy mindenesetre jelentős mennyiségű tápanyag kerül szállításra a két különböző tengeri medence között. Így a közvetlenül vagy közvetve a Botteni-öböl északi részébe kibocsátott nitrogén teljes mennyiségének 62%-a a Botteni-öböl déli része felé folyik, amely olyan tengeri terület, ahol a nitrogén minősül a jelentős korlátozó tényezőnek.

76 Egyfelől igaz, amint azzal a Bizottság és a Svéd Királyság érvel, hogy a nitrogén kezelésére vonatkozó kötelezettséget átfogó szemszögből kell értékelni, tekintetbe véve mind a belvizek, mind a befogadó parti vizek érzékenységét. Figyelembe kell azonban venni, hogy a vízgyűjtő terület fogalmának korlátai vannak. E tekintetben meg kell állapítani, hogy a tárgyalás során a Bizottság elismerte, hogy ellentétben azzal, ami a válasza 44. pontjából kitűnik, nem állította azt, hogy a Botteni-öböl északi része és a Botteni-öböl déli része a tulajdonképpeni Balti-tenger vízgyűjtő területének tekinthetők.

77 Másfelől a Svéd Királyság azon érvét illetően, amely szerint a Botteni-öböl északi része, a Botteni-öböl déli része és maga a Balti-tenger közötti vízcsere rendkívül korlátozott, meg kell állapítani, amint kitűnik a Bíróság elé terjesztett iratokból, hogy a Balti-tenger sekély tenger, ami nem segíti elő a vízcserét. A Svéd Királyság ellenkérelmének a Balti-tenger topográfiáját ábrázoló 11. mellékletéből kitűnik továbbá, hogy a Botteni-öböl északi része és a Botteni-öböl déli része között a Kvarken szigetcsoport északi részének szintjén elhelyezkedő természeti akadályok miatt korlátozott a vízcsere. E térkép szerint a Botteni-öböl északi részét és a Botteni-öböl déli részét olyan zátonyok kötik össze egymással, amelyeknek a maximális vízmélysége 25 méter. E megállapítást támasztotta alá továbbá ezen ellenkérelem 12. melléklete, amely a Balti-tenger tengerfenekének keresztmetszetét illusztrálja.

78 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy nincs semmilyen fizikai akadály, amely korlátozza a nitrogénvándorlást a vonatkozó tengeri medencék között.

79 Másfelől, amint azt a főtanácsnok megállapította az indítványa 93. pontjában, a Botteni-öböl déli része valóságos nitrogénforrás. Továbbá a 2003. évi jelentés elismeri, hogy a nitrogénnel összefüggő eutrofizációs problémák a Botteni-öbölben csekélyebbek, és hogy csak kis mennyiségű nitrogén jut el magáig a Balti-tengerig. A zátonyok és egy szűkület jelenléte a Botteni-öbölben az Åland-szigetek környékén is azt sugallják, hogy a víz-, és ezért a nitrogénvándorlást nem segíti elő az ilyen topográfia.

80 Ennélfogva, bár létezik nitrogénvándorlás a Botteni-öböl és maga a Balti-tenger között, a Bizottság nem bizonyította, hogy a Botteni-öböl északi része és a Botteni-öböl déli része vizeinek a tulajdonképpeni Balti-tenger felé történő folyása a Svédország északi régióiból – amelyeknek a szennyvíztisztító telepei nem távolítják el a nitrogént – származó jelentős mennyiségű nitrogénszennyezéssel jár.

81 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a felek egyetértenek azon körülményt illetően, hogy a Botteni-öböl déli részében jelen lévő nitrogén teljes mennyiségének körülbelül 11%-a magába Balti-tengerbe ömlik.

82 Mindazonáltal, amint kitűnik az ügy irataiból és a Svéd Királyság által a tárgyaláson előterjesztett észrevételekből, valamint e tagállam is megállapítja, releváns százaléknak a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepei Botteni-öbölbe ömlő, majd a Balti-tengerbe továbbvezetett kibocsátásainak nitrogéntartalma számít. A teljes nitrogénáramlás viszont a jelen esetben nem tekinthető releváns tényezőnek annak meghatározása szempontjából, hogy az említett telepek által kibocsátott nitrogént alá kell-e vetni harmadlagos kezelésnek.

83 Az ügy irataiból kitűnik ugyanis, hogy a tápanyagok - köztük a nitrogén - sokféle emberi tevékenységből származnak, és végső soron a tengerbe jutnak, először is a légköri kibocsátások és az azokból eredő lerakódások révén, amelyek közvetlenül érik el a tengert vagy a vízgyűjtő területek szárazföldi területeit, másodszor a part mentén

elhelyezkedő pontforrásokból vagy a vízgyűjtő területekről a folyók által szállított kibocsátások révén, harmadszor pedig a diffúzforrások kibocsátásai révén.

84 E tekintetben az ügy iratai alapján bizonyos egyrészt, hogy a Botteni-öbölben jelen lévő nitrogénmennyiség nagy része a diffúzforrások kibocsátásaiból származik. Másrészt e kategórián belül a mezőgazdaság az az emberi tevékenység, amely felelős a nitrogénkibocsátások nagy részéért.

85 Ebből következik, hogy a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepei által kibocsátott nitrogénmennyiség nem felel meg a Bizottság által említett nitrogénszintnek.

86 Ilyen körülmények között nehéz megérteni, minek felel meg a Bizottság által előadott 62%-os vándorlási mérték. Az ilyen mérték semmiképpen nem felelhet meg a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepei kibocsátásai által tartalmazott nitrogénmennyiségnek.

87 A Svéd Királyság tárgyaláson előterjesztett észrevételei szerint a nitrogénvándorlás százaléka, amely kizárólag e tápanyagnak a szóban forgó szennyvíztisztító telepek általi kibocsátásait foglalja magában, 1,2%-ot tesz ki.

88 Ilyen körülmények között a Bizottság nem bizonyította, hogy a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk svéd települési szennyvíztisztító telepeiből – amelyek kibocsátásai a Botteni-öbölbe, a tulajdonképpeni Balti-tenger felé ömlenek – származó nitrogén vándorlása minősülhet jelentősnek azon ítélkezési gyakorlat értelmében, amely szerint az eutrofizált vizekbe ömlő települési szennyvíz által kiváltott nitrogénáramlás akkor tekinthető jelentősnek, ha a teljes nitrogénáramlás körülbelül 10%-át jelenti (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 77. pontját).

89 Másfelől a Balti-tengerről szóló egyezményben felállított Helcom bizottság a 2007. november 15-i krakkói miniszteri csúcson cselekvési tervet fogadott el a Balti-tenger vonatkozásában (Helcom Baltic Sea Action Plan). E terv, amely a tárgyalás során vita tárgyát képezte, felső határt ír elő a nitrogén- és foszforkibocsátásokra, valamint a nitrogén és foszfor elengedhetetlen csökkentését írja elő a Balti-tenger különböző részein. Ebből következik, hogy a Botteni-öböl északi része és a Botteni-öböl déli része tekintetében nem szükséges csökkenteni a nitrogén mértékét.

90 Ugyan igaz az, hogy az említett cselekvési terv egyidejűleg a nitrogéncsökkentést javasol magán a Balti-tengeren évente 94 000 tonna erejéig, meg kell állapítani, hogy ezen előírás nem vonatkozik a Svéd Királyságra. Vonatkozik viszont azon tagállamokra, amelyek a tulajdonképpeni Balti-tenger vízgyűjtő területén találhatóak.

91 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem bizonyította egyrészt, hogy a Botteni-öböl északi része belvizeinek és parti vizeinek nitrogénkibocsátásai hozzájárulnak a Botteni-öböl déli része eutrofizációjához, másrészt pedig hogy a nitrogén minősül az eutrofizáció elsődleges korlátozó tényezőjének a Botteni-öböl déli részén.

92 Az előzőekből következik, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepei – amelyek kibocsátásai a Botteni-öbölbe ömlenek - által kibocsátott nitrogénmennyiség hozzájárul maga a Balti-tenger eutrofizációjához. Ezért a Bizottság nem bizonyította, hogy a Svéd Királyságnak elő kellett írnia a nitrogén harmadlagos kezelését a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk minden olyan települési szennyvíztisztító telepe esetében, amelynek a kibocsátásai a Botteni-öbölbe ömlenek.

93 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a Svéd Királyság nem teljesítette a 91/271 irányelvből eredő kötelezettségeit minden

egyes olyan, 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációt kiszolgáló szennyvíztisztító telep esetében, amelynek a kibocsátásai a Botteni-öbölbe ömlenek.

Azon szennyvíztisztító telepekről, amelyek kibocsátásai a tulajdonképpeni Balti-tenger vízgyűjtő területére ömlenek

94 A Svéd Királyság ellenkérelme 4. mellékletében felsorolt, Svédország déli földjeinek belsejében elhelyezkedő, a vízgyűjtő terület 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációinak települési szennyvizét kezelő, olyan szennyvíztisztító telepek kibocsátásait illetően, amelyek vizeit a nitrogénre érzékeny parti vizek felé vezetik a norvég határ és Norrtälje település között, a Svéd Királyság úgy érvel, hogy a nitrogén harmadlagos kezelése nem szükséges, amennyiben a természetes visszatartási folyamat lehetővé teszi ezen tápanyag kellő eltávolítását.

95 E tekintetben a Bíróság elé terjesztett iratokból kitűnik, hogy a visszatartás a kibocsátott nitrogén nagy részét befogadó tavakban és vízfolyásokban lejátszódó természetes folyamat, amely tavak és vízfolyások a kibocsátott nitrogén nagy részét befogják és ártalmatlan gázzá alakítják, ami megfelel a szennyvíztisztító telepek nitrogéneltávolítási eljárásának. A visszatartás különösen a medencékben történik, ahol a víz folyása lelassul, és a nitrogén általában évekig ott marad. E jelenség úgy zajlik le, hogy a nitrogén vagy a tavi medencék alján lévő üledékekben lévő szerves anyagokkal bomlik le, vagy a baktériumok nitrifikációja/denitrifikációja során légköri nitrogéngáz formájában.

96 A Bizottság nem vitatja, hogy a visszatartás a vízben lejátszódó vegyi folyamat, amely csökkenti a nitrogén koncentrációját, viszont azzal érvel, hogy e folyamat nem használható a szennyvíztisztító telepeknek a 91/271 irányelvben előírt nitrogéneltávolítás helyett, mivel az ellentétes lenne az elővigyázatosság elvével. A Bizottság úgy véli

továbbá, hogy a nitrogén-visszatartási folyamat nem teszi lehetővé a nitrogén tartós eltávolítását, és az évszakonkénti változásoknak van kitéve.

97 Meg kell állapítani mindenekelőtt, hogy a 91/271 irányelv egyik rendelkezésével sem ellentétes az, hogy a nitrogén természetes visszatartását a települési szennyvízből való nitrogéneltávolítás módszerének lehessen tekinteni.

98 A Bizottság által felhozott azon érvet illetően, amely szerint a nitrogén-visszatartási folyamat túl bizonytalan ahhoz, hogy figyelembe lehessen venni, meg kell állapítani, hogy a Svéd Királyság megjegyezte, hogy az érzékeny parti vizeken az egyes agglomerációk kibocsátásainak kiszámítása az agglomerációnak az egyénileg kiszámolt visszatartással összesített tényleges kibocsátásain alapul. A használt módszer magában foglalja a különböző folyókban lévő nitrogéntartalom tényleges mérésének eredményeit, és a számítások rendszerint tíz évig tartó időszakban elvégzett mérésekből álló programon alapulnak. Ebből következik, hogy e számítások figyelembe veszik azt a nitrogént is, amely visszakerült a vízbe, ezen eredmény tehát nettó visszatartást tükröz, ami a nitrogén összességét magában foglalja, beleértve a korábban befogott majd újból elengedett nitrogént is.

99 Meg kell állapítani továbbá, hogy a 2003. évi jelentés maga is elismeri, hogy a természetes visszatartás jogszabály szerint elismert lehetőség.

100 Végül emlékeztetni kell arra, hogy amint azt a jelen ítélet 47. pontja megállapítja, megfelelő okozati összefüggésnek kell fennállnia a kibocsátások és az érzékeny területek szennyezése között. Ezért, bár a tulajdonképpeni Balti-tenger vizein többek között a nitrogén miatt eutrofizáció megy végbe, mindaddig, amíg a Bizottság nem bizonyította, hogy a 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepeinek nitrogénkibocsátásai, amelyek magába a Balti-tengerbe ömlenek, hozzájárulnak e tenger eutrofizációjához, a nitrogén harmadlagos kezelését nem kell megkövetelni ezen telepek egyike esetében sem.

101 Egyebekben, amint azt a főtanácsnok az indítványa 82. pontjában megállapította, a 91/271 irányelv I. mellékletének 2. táblázata a harmadlagos kezelés keretében nem teljes kezelést követel meg, hanem a nitrogént illetően olyan csökkenést, amely a 10 000 és 100 000 LE közötti agglomerációk esetében lehetővé teszi vagy a 15 mg/l-es norma, vagy a 70-80%-os minimális csökkentési százalék elérését. Az arra érzékeny vizekbe történő közvetett nitrogénkibocsátás tehát csak akkor vonja maga után a nitrogén csökkentésére vonatkozó kötelezettséget valamely szennyvíztisztító telep esetében, ha a települési szennyvízben lévő nitrogén több mint 30%-a eléri ezeket az érzékeny vizeket.

102 Dönteni kell tehát arról, hogy a Bizottság bizonyította-e, hogy a szóban forgó telepek kibocsátásai nem felelnek meg ezen előírásoknak.

103 Elöljáróban – amint azt a Svéd Királyság megállapítja – e tagállam területén számos tó és folyó található. A Svéd Királyság továbbá hozzáfűzte, hogy nagyon hosszú idő telik el, mielőtt a nitrogén, amely a hidraulikai rendszerbe kerül, eléri a partot, a kibocsátásokban lévő nitrogén elkülönülésének természetes folyamata tehát sokáig tart. Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a svéd terület természetes jellemzői úgy tűnik, elősegítik a nitrogén-visszatartást.

104 Egyrészt a Svéd Királyság azt állította, anélkül hogy a Bizottság azt vitatta volna, hogy a hagyományos, a szennyezéstől való mechanikus, biológiai és vegyi megtisztításra felszerelt szennyvíztisztító telep mindig végez bizonyos nitrogéneltávolítást, még ha a telep nincs is külön e célból felszerelve. A nitrogéncsökkenés egy ilyen szennyvíztisztító telepen átlagosan 30%. Másrészt a Svéd Királyság által az írásbeli kérdésekre válaszul közölt információkból következik, hogy a 2008-ban végzett számítások szerint nitrogén-visszatartás mértéke 54% a filipstadi, 81% a kumlai, 47% a fleni, 92% a nässjői, 74% a tranåsi, 70% a vimmerbyi és 48% az olofströmi szennyvíztisztító telep esetében.

105 Meg kell állapítani, hogy ilyen körülmények között a Bizottság nem bizonyította, hogy a Svéd Királyság ellenkérelme 4. mellékletében felsorolt telep mindegyike esetében egyrészt a szennyvíztisztító telepek általi nitrogéncsökkentés, másrészt a természetes visszatartás egyesített hatásai nem teszik lehetővé a nitrogéneltávolítás 91/271 irányelv által megkívánt legkisebb mértékének elérését.

106 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem bizonyította a hivatkozott kötelezettségszegést az említett telepek vonatkozásában.

107 Az előzőből következik, hogy a Svéd Királyság– mivel 1998. december 31-ig nem biztosította, hogy a módosított 2. és 3. mellékletben felsorolt 10 000 LE-nél nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepeinek közvetlenül az érzékeny területekre vagy azok vízgyűjtő területeire engedett kibocsátásai megfeleljenek a 91/271 irányelv I. mellékletében előírt vonatkozó követelményeknek – nem teljesítette az említett irányelv 5. cikkének (2), (3) és (5) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

108 A Bíróság a keresetet ezt meghaladó részében elutasítja.

A költségekről

109 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Bár a Bizottság jogalapjai lényegét tekintve pervesztes lett, mivel a Svéd Királyság nem kérte a költségek viselésére való kötelezését, úgy kell határozni, hogy a felek maguk viselik saját költségeiket.

110 Az eljárási szabályzat 69. cikke 4. §-ának első bekezdése alapján az eljárásba beavatkozó tagállamok maguk viselik saját költségeiket.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

1) A Svéd Királyság – mivel 1998. december 31-ig nem biztosította, hogy az ellenkérelmének a viszonválaszával módosított 2. és 3. mellékletében felsorolt 10 000 lakosegyenértéknél nagyobb agglomerációk települési szennyvíztisztító telepeinek közvetlenül az érzékeny területekre vagy azok vízgyűjtő területeire engedett kibocsátásai megfeleljenek az 1998. február 27-i 98/15/EK bizottsági irányelvvel módosított, a települési szennyvíz kezeléséről szóló, 1991. május 21-i 91/271/EGK tanácsi irányelv 1. mellékletében előírt vonatkozó követelményeknek – nem teljesítette az említett irányelv 5. cikkének (2), (3) és (5) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

2) A Bíróság a keresetet ezt meghaladó részében elutasítja.

3) Az Európai Közösségek Bizottsága, a Svéd Királyság és a Finn Köztársaság maga viseli saját költségeit.

Aláírások